

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief, 28 november 2024

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
T +31-70-331 5400
www.nationaalarchief.nl

Datum

8 november 2024

Onze referentie

-

Bijlage(n)

KP Openbaarheid, startpagina en zes modules

memo

Accordering eerste modules Handreiking Openbaarheid bij en na overbrenging

Gevraagd besluit

De Standaardisatieraad wordt verzocht om de volgende delen van de handreiking "Openbaarheid bij en na overbrenging" te accorderen:

- Startpagina
- Module "Openbaarheid en overbrenging"
- Module "Openbaarheidsbeperkingen"
- Module "Stappenplan bepalen openbaarheidsbeperkingen"
- Module "Stappenplan Besluit Beperking Openbaarheid"
- Module "Veelgestelde vragen"
- Module "Sjablonen"

Tevens wordt de Standaardisatieraad gevraagd om suggesties voor de verdere ontwikkeling van dit kennisproduct die onder [3.2.](#) wordt beschreven.

1. Algemene toelichting

1.1. Doelstelling

De handreiking "Openbaarheid bij en na overbrenging" heeft als hoofddoel om bij overbrenging het bepalen van openbaarheidsbeperkingen onder de nieuwe Archiefwet soepel, onderbouwd en consistent te laten verlopen. Daarover gaan de modules die nu aangeboden zijn. De handreiking heeft daarnaast als doel om duidelijkheid te scheppen over de situatie na overbrenging. Modules over dat onderwerp worden in 2025 ontwikkeld.

1.2. Totstandkoming

Het doel van deze handreiking is om duidelijkheid te scheppen over de manier waarop openbaarheid (en het eventueel beperken daarvan) geregeld zijn in de nieuwe Archiefwet. En om bij te dragen aan een landelijke werkwijze bij het uitvoeren van deze wet.

De handreiking vervangt de brochure "Open, tenzij..." die uit 2015 stamt. De nieuwe handreiking weerspiegelt de meest recente ontwikkelingen in de wetgeving, en heeft daarnaast een bredere scope dan de brochure "Open, tenzij...". Deze brochure richtte zich namelijk uitsluitend op papieren archieven en alleen op de Rijksoverheid.

Bij het opstellen van de handreiking heeft het projectteam kunnen profiteren van de input van een [reviewgroep](#). De leden van deze groep zijn werkzaam bij:

- Stadsarchief Amsterdam
- Ministerie van Defensie
- Ministerie van Financiën
- Waterschap Hollandse Delta
- Het Utrechts Archief
- Gemeente Dordrecht

Zowel archiefvormers als archiefdiensten zijn aangesloten bij deze reviewgroep, en zowel decentrale overheden als de Rijksoverheid. De reviewgroep is niet bijeengekomen om gezamenlijk in gesprek te gaan over de conceptteksten. Ze hebben afzonderlijk van elkaar input geleverd die het projectteam heeft verwerkt. Na afronding van dit kennisproduct volgt een evaluatie waarin ook gekeken zal worden naar de keuze om met een reviewgroep te werken en niet met de gebruikelijke redactiegroepen die in vergadering bijeenkomen.

Bij het ontwikkelen van de handreiking zijn ook de auteurs van de VNG-handreiking "... beperkt waar het moet" aangesloten. De handreiking "Openbaarheid bij en na overbrenging" heeft ook de decentrale overheden als doelgroep en dient hetzelfde doel als de VNG-handreiking. Om te zorgen dat de NA-handreiking ook inderdaad voorziet in de behoefte waarin de VNG-handreiking nu voorziet, is de input van de auteurs van de VNG-handreiking meegenomen en verwerkt in de NA-handreiking. De Archiefcommissie van de VNG beslist na publicatie van de gehele NA-handreiking of het nodig is om de VNG-handreiking nog langer te beheren en te herzien.

Ook is op punten afgestemd met collega's van de directie Media en Creatieve Industrie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor wat betreft de exacte interpretatie van de nieuwe Archiefwet. Ook het juridische team van het Nationaal Archief heeft meegelezen.

2. Inhoudelijke toelichting op de ter accordering aangeboden modules

2.1. Startpagina

Op deze pagina worden het doel, de doelgroep en de indeling van het kennisproduct kort toegelicht. Tevens benoemt de pagina het vervolgtraject (zie ook [3.2.](#)) na publicatie van deze eerste modules.

2.2. Module "Openbaarheid en overbrenging"

Deze inleidende module legt de basis voor de handreiking door drie kernbegrippen (openbaarheid, overbrenging, en document) te definiëren en toe te lichten. De module gaat in op het documentbegrip, werkt uit waarom openbaarheid zo belangrijk is, en wat er precies gebeurt bij overbrenging naar een archiefdienst.

2.3. Module "Openbaarheidsbeperkingen"

Deze module gaat in op aspecten van de beperkingsgronden uit de nieuwe Archiefwet, zoals de verbinding met de weigeringsgronden uit de Woo. En het verschil tussen absolute en relatieve gronden. Vervolgens werkt de module de

veertien beperkingsgronden uit in een overzichtstabel. En in afzonderlijke toelichtingen die per beperkingsgrond aangeven wat er onder valt en wat niet.

2.4. *Module "Stappenplan bepalen openbaarheidsbeperkingen"*

Deze module beschrijft de stappen die verantwoordelijke overheidsorganen zetten om in kaart te brengen welke beperkingsgronden eventueel van toepassing zijn op de documenten die ze willen overbrengen.

2.5. *Module "Stappenplan Besluit Beperking Openbaarheid"*

Deze module beschrijft de stappen die verantwoordelijke overheidsorganen zetten om een Besluit Beperking Openbaarheid te nemen. Voor het aanvragen van advies bij de archivaris en voor het (concept)besluit zijn sjablonen beschikbaar.

2.6. *Module "Veelgestelde vragen"*

Deze module werkt een aantal thema's in verder detail uit. Het gaat bijvoorbeeld om de verhouding van de Archiefwet met andere wetgeving zoals de Woo en de AVG. Daarnaast somt de module de belangrijkste verschillen op tussen de nieuwe en de huidige Archiefwet op het gebied van openbaarheid bij en na overbrenging.

Een thema dat in het bijzonder aandacht ontvangt in deze handreiking en dat in deze module in detail uitgewerkt wordt, is het rekenen van overbrengings- en beperkingstermijnen vanaf de creatie of ontvangst van documenten. Nu nog bestaat de praktijk om zulke termijnen te berekenen vanaf een later moment, zoals het sluiten van een dossier. In de toelichting bij de nieuwe Archiefwet wordt aangegeven dat de wet zo niet geïnterpreteerd moet worden. Maar deze lezing is niet breed bekend bij het werkveld en kan aanvoeld worden als een wijziging ten opzichte van de huidige Archiefwet.

Daarom is er voor gekozen om dit steeds expliciet te benoemen binnen de handreiking. Bijvoorbeeld in de module "Openbaarheid en Overbrenging" en het Stappenplan bepalen openbaarheids-beperkingen. En om deze lezing in de module "Veelgestelde vragen" goed te onderbouwen aan de hand van citaten uit onder meer het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting.

2.7. *Module "Sjablonen"*

Deze module biedt sjablonen aan voor de adviesaanvraag en voor het Besluit Beperking Openbaarheid.

3. Vervolg

3.1. *Publicatie*

Na accordering worden de modules gepubliceerd op [de website van het Nationaal Archief](#). De afdeling communicatie zal eerst de tekst nog redigeren met het oog op consistentie en leesbaarheid. Tot inhoudelijke wijzigingen zal dit niet leiden.

3.2. *Volgende stappen*

De modules die nu aangeboden worden ter accordering, richten zich op openbaarheid *bij overbrenging*. De situatie *na overbrenging* wordt in 2025

uitgewerkt. Hierbij zal opnieuw de samenwerking met het werkveld gezocht worden. In de nieuwe module(s) wordt de aandacht gericht op thema's zoals:

- het beoordelen van verzoeken tot inzage (inclusief het verlenen van inzage in een andere vorm, op grond van artikel 8.4 van de nieuwe Archiefwet)
- het na overbrenging aanpassen, aanbrengen, of opheffen van openbaarheidsbeperkingen (inclusief sjablonen ter ondersteuning van procedurele stappen op dat gebied)
- de afwegingen die archiefdiensten maken bij het (online) ter beschikking stellen van documenten

De handreiking wordt daarnaast vanaf publicatie actief beheerd, in het bijzonder omdat de Archiefwet op dit moment nog niet is vastgesteld en nog niet in werking is getreden. Dit is ten eerste om eventuele veranderingen als gevolg van het resterende wetgevingsproces mee te nemen. En ten tweede (vanaf inwerkingtreding) om praktijkervaringen uit de uitvoering te delen.